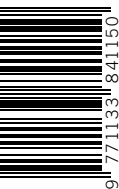

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Coeducació cooperativa: feminisme, educació i transformació social

Pàg. 10

Iolanda Fresnillo:
«Al cooperativisme ens cal
un canvi d'escala»

Pàg. 13

**Gestió
emocional,
Vine plorada de casa!**

Pàg. 16

**Premis ES 2020,
Noves tecnologies, eines
d'empoderament social**

Pàg. 19

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable
tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Xavi Palos, Montse Pallarés, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Olga Ruiz, Quim Sicília i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Coeducació, SCCL

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80
ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Júlia Leigh.

05

EDITORIAL

Incorporar la perspectiva feminista a les nostres organitzacions? Comencem!

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

N'XARXA: connectar la intel·ligència col·lectiva per accelerar la transició energètica.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Coeducació cooperativa: feminisme, educació i transformació social.
Pep Valenzuela

13

L'ENTREVISTA

Iolanda Fresnillo.
Sara Blázquez

16

ECONOMIA PER LA VIDA

Vine plorada de casa!
Reflexions sobre la gestió emocional als equips de treball i espais d'activisme
Júlia Alsinet

19

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2020

Noves tecnologies, eines d'empoderament social.
Paula Mora

22

COOPERATIVES

Les cooperatives: empreses sense afany de lucre.
Ignasi Blajot, Maria del Mar Garriga, Cristina Rosa Grau, Sílvia Moncayo i Jordi Pujol

27

RESSENYA

L'economia solidària serà feminista o no serà.
Mar Carrera

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Júlia Leigh Capdevila

(Barcelona, 1993), Sòcia treballadora de la cooperativa d'arquitectura Coop d'Era

Del cooperativisme em sembla atractiu

el fet de trobar-nos entre iguals per donar resposta a les necessitats de les nostres vides, treballant en comunitat per millorar el nostre entorn proper. Nosaltres treballem en el sector de la construcció, en un context generalment competitiu, jeràrquic, masculinitzat i que prioritza l'acumulació de capital. Treballar de manera cooperativa és el que ens fa sentir més còmodes i ens permet donar importància al treball en equip, l'organització horitzontal, les cures i el suport mutu. Organitzar-nos així ens està permetent prioritzar el creixement personal i l'aprenentatge dins el col·lectiu; posar en comú les capacitats i els punts de vista de totes les sòcies, així com trobar la manera de complementar la nostra feina amb la d'altres professionals i col·lectius amb qui teixim aliances per poder donar resposta als projectes que realitzem.

Una gran dificultat que veig en el món

cooperatiu és mantenir i cuidar els criteris i objectius originals, de vegades incompatibles amb els ritmes imposats pel sistema econòmic capitalista i patriarcal en què vivim.

Considero necessari teixir una xarxa d'entitats i projectes que treballin amb criteris d'economia social i solidària

a l'Alt Pirineu i Aran, ja que ens trobem en un territori amb una baixa densitat de població i unes comunicacions que no propicien sinergies entre valls i pobles dispersos. És per això que actualment diverses entitats estem constituint una Xarxa d'Economia Social local perquè ens coneguem i articulem iniciatives. Tenim ganes d'intercooperar, visibilitzar el teixit social, i impulsar una economia alternativa i el suport mutu. En resum, treballar per una economia al servei de les persones i fer-nos costat.

Incorporar la perspectiva feminista a les nostres organitzacions? Comencem!

A la Fundació Roca Galès prenem el compromís d'incorporar la perspectiva feminista en la nostra organització. I ho fem per moltes raons que us volem compartir.

Sent conscients que vivim en un sistema capitalista que aparca totes les persones i tot allò que no produeix un benefici econòmic, incorporar una perspectiva feminista de manera integral en els nostres espais polítics, a més de ser un element transformador, esdevé quelcom necessari.

La invisibilització i desvalorització del treball reproductiu i de cures, el sistèmic desequilibri de poder entre gèneres, les desigualtats salarials, la malauradament creixent, infal·lible i normalitzada violència contra les dones, les polítiques públiques cegues a aquesta desigualtat o la justícia patriarcal fan que ens plantejem revertir tot això, començant per nosaltres i els nostres espais, per poder ser un contrapoder exemplar i exemplificant.

Intentar transformar els espais no és senzill ni es fa d'un dia per l'altre, el sistema ja ha insistit prou a modelar-nos el cervell perquè hi oposem resistència i perquè necessitem desaprendre tot allò inculcat abans de poder aprendre noves maneres de relacionar-nos de manera justa i equitativa.

És per això que des de la Fundació Roca Galès, tenint present que el cooperativisme és bressol i impuls de l'equitat social, hem fet una anàlisi de tots aquells espais de l'organització en els quals podem començar a treballar i hem planificat, en el nostre pla de treball anual, transformar alguns d'aquests espais.

Malgrat que, en general, el cooperativisme ha practicat més l'equitat de gènere que l'empresa mercantil, i que en els darrers anys moltes cooperatives han començat a incorporar la perspectiva feminista i això ha comportat canvis importants en aquestes organitzacions (en la distribució del poder, en la importància de les tasques reproductives i de cura dins de l'organització, en l'expressió de les emocions i la gestió dels conflictes...), encara ens queda molt camí per recórrer.

A la Fundació comencem per nosaltres mateixes, i us animem a totes aquelles que encara no us hi heu posat a començar aquest camí per fer dels nostres col·lectius llocs amables i habitables per a totes.

FOTO: Exposició "Feminista havies de ser". Palau Robert. ARXIU.

#SomLaResposta: com l'ESS reconverteix la seva activitat productiva per fer front a la crisi socioeconòmica

L'Associació Economia Social Catalunya (AESCAT) arrenca «Som la resposta», una campanya per visibilitzar de quina manera les organitzacions de l'economia social i solidària han generat solucions innovadores i transversals davant les problemàtiques socials i sanitàries derivades de la COVID-19.

Des de l'inici de la pandèmia, la diversitat de famílies de l'economia social i solidària (ESS) ha utilitzat tot el seu potencial socioeconòmic per donar suport als col·lectius més vulnerables i ha demostrat una gran capacitat d'adaptació a les necessitats del moment.

La campanya, composta de quatre vídeos, aborda diferents esferes en què l'ESS ha posat en marxa mecanismes de resposta a la crisi: la reconversió de l'activitat productiva, l'articulació de xarxes de suport mutu, l'organització de campanyes d'incidència política i la generació de solucions financeres per donar suport a les iniciatives més afectades per la crisi.

El primer d'aquests vídeos aborda com en alguns casos l'ESS ha reconvertit part de la seva activitat econòmica reorientant la producció. Com a exemples, trobem:

- La cooperativa Diomcoop, que ha fabricat durant mesos mascaretes i bates per al personal sanitari.
- El Taller Àuria, que ha proveït de solució hidroalcohòlica a la població, empreses i administracions. Ha estat l'única entitat d'economia social de l'Estat Espanyol autoritzada i que ha arribat a una producció diària de fins a 8.000 litres. Les persones que treballen en aquesta cooperativa tenen una discapacitat.
- La cooperativa Arqbag s'ha sumat a Coronamakers, una xarxa de més de 3.000 persones i organitzacions a Catalunya que han produït de forma voluntària respiradors i viseres protectores amb impressores 3D.
- La Fundació Aspros, que ha arrencat una prova pilot per reciclar material de protecció, tot creant llocs de treball per a persones amb discapacitat.

Visualitzeu i compartiu la campanya:

www.economiasocialcatalunya.cat

@ES_Catalunya

GUIA PER INCORPORAR LA DIMENSIÓ COMUNITÀRIA A L'ESS

La cooperativa de consultoria social especialitzada en acció comunitària, Marges, SCCL, ha presentat la *Guia per incorporar de la dimensió comunitària a l'economia social i solidària*, en la qual han estat treballant durant bona part del 2020. Podeu descarregar la guia en format digital al seu web, així com consultar-hi el nou apartat sobre la dimensió comunitària a l'ESS i també respondre un qüestionari virtual d'autodiagnosi sobre les pràctiques comunitàries que duu a terme des de la vostra entitat.

La *Guia per incorporar de la dimensió comunitària a l'economia social i solidària* respon a la voluntat d'apropar l'acció comunitària i l'economia social i solidària, dues perspectives, dos models i dues maneres d'entendre el món que, per la cooperativa Marges, haurien d'anar indiscutiblement de la mà.

Des de la cooperativa Marges no s'entén l'acció comunitària sense aquesta dimensió política que la connecta amb la transformació social, amb el bé comú i l'interès col·lectiu, amb la satisfacció de les necessitats de la població, amb l'enfortiment de les relacions, les xarxes, el teixit social local i l'organització col·lectiva, i amb la generació de processos horitzontals, democràtics, inclusivament que impliquin la població en la presa de decisions sobre tot allò que l'afecta.

De la mateixa manera, afirmen no poder entendre l'economia social i solidària desconnectada de l'entorn, de les necessitats socials existents, dels processos col·lectius d'articulació i construcció col·lectiva, i de la necessària aposta per l'enfortiment dels vincles, dels mecanismes de suport mutu i de les xarxes comunitàries.

Busqueu la guia i la resta de recursos a:

www.marges.coop

LES REVISTES, PRESENTS A LA XARXA DE SUPERMERCATS BON PREU ESCLAT

Després de l'èxit de la prova pilot que va dur a terme l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC) a l'Esclat de Malla, aquest 2021 han ampliat en cinc punts la presència de les revistes amb un mòdul dedicat a les publicacions en català entre les quals trobareu la nostra revista, *Cooperació Catalana*.

Des del mes de gener hi som presents, al costat de més d'una trentena de publicacions, en un espai personalitzat als Esclats de Girona, Sant Cugat, Sabadell, Olot i Terrassa, a més del de Malla. Busca'ns!

La Fundació Roca Galès organitzarà de nou els Premis Economia Social, que arriben a la 5a edició

Organitzats per la Fundació Roca Galès, és el Programa d'Economia Social del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya qui promou i finança els Premis Economia Social per tal de reconèixer els treballs de fi de grau, de màster o de postgrau sobre l'economia social, cooperativa i del tercer sector.

Aquests premis es van començar a convocar l'any 2017 i, d'aleshores ençà, el nombre de participants no ha deixat de créixer, i ha passat dels 37 treballs presentats el primer any als 73 del 2020.

Com a novetat, en aquesta cinquena edició s'afegirà un nou premi, i ja en seran set: premi especial: primer i segon premi de treball final de grau; primer i segon premi de treball final de màster, i primer i segon premi de treball final de postgrau. Per a l'edició 2021, es valoraran especialment els treballs que abordin respostes actuals de la societat (noves maneres de produir i de consumir, cooperativisme de plataforma, gestió innovadora des del cooperativisme, etc.).

<https://aracoop.coop/premis>

COOPERATIVES DE TREBALL ACTUALITZA LES EINES VIRTUALS PER A LES COOPERATIVES

Tant si ja fa temps que la vostra cooperativa està en marxa com si acabeu de constituir-la, la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) vetlla per oferir-vos eines virtuals que us puguin ser útils en el dia a dia. Les eines que la FCTC té al servei de les cooperatives federades i que ha actualitzat en el seu web, són:

Què cal per emprendre cooperativament? Test d'emprenedoria cooperativa

Més de 200 persones fan cada any el test de l'emprenedoria per comprovar què cal per emprendre cooperativament. Amb el test podeu conèixer els vostres punts forts cooperatius i també aquells en els quals heu de treballar per seguir creixent.

Com fer el pla d'empresa de la cooperativa? Fer el pla d'empresa

Aquesta és l'eina que us cal per revisar i actualitzar el vostre pla d'empresa o començar-lo, si no el teniu. Més de 150 plans d'empresa ja han estat fets per cooperatives federades amb l'eina del pla d'empresa en línia.

Planificació financera i eina FemPla

Per millorar la gestió financera, la FCTC disposa del programa d'orientació financera i també de l'eina de planificació financera FemPla, que ja han utilitzat gairebé 400 cooperatives federades. Recentment han actualitzat el FemPla amb novetats com ara la incorporació

de models de liquidació d'impostos, simulació il·limitada de préstecs, bestretes i nòmines o l'opció de disposar de l'històric d'operacions que arrossega la cooperativa.

Què en sabeu, de les cooperatives? Jugar al Quizcoop

Gamificació del coneixement sobre el cooperativisme amb un qüestionari virtual que us posa a prova. En sabeu tant com creieu, de cooperativisme? Jugueu tantes vegades com vulgueu al Quizcoop i aneu pujant al rànquing de resultats.

Trobareu totes aquestes eines a: www.cooperativest treball.coop

ASSISTIM A LA REUNIÓ DEL CONSELL DE DIRECCIÓ DEL CIRIEC

El passat 19 de febrer es va reunir el Consell de direcció de CIRIEC-Espanya del qual forma part la Fundació Roca Galès. La trobada va servir per fer un balanç del 2020, un any que, malgrat totes les dificultats, es va qualificar d'històric, molt positiu i productiu. També es va anunciar la publicació de la memòria anual. Del repàs de les activitats del 2020, destaca la intensa activitat investigadora i de difusió, amb projectes de gran envergadura.

Entre el 4 i el 12 de març, CIRIEC-Espanya convoca, a través de la Xarxa

ENUIES –que engloba els centres, instituts i càtedres de recerca en economia social d'Espanya–, la segona Setmana Universitària de l'economia social. La #SemanaUniversitariaES 2021 s'emmarca en l'Estratègia d'Innovació Sectorial i Social que està duent a terme CIRIEC-Espanya, amb el propòsit d'aconseguir que l'economia social assoleixi la visibilitat que mereix pel seu pes en l'economia, així com la transferència del coneixement al sector i a la societat.

+ info: www.ciriec.es

Els estudis universitaris sobre economia social es dupliquen en cinc anys

Creix l'interès d'universitats i estudiants per l'economia social i solidària. Tres universitats programen postgraus i d'altres inclouen assignatures en diversos graus. En cinc anys uns 3.500 alumnes han accedit a formacions al voltant de l'ESS

Els estudis universitaris i postuniversitaris relacionats amb l'economia social estan a l'alça. L'any 2017 el TecnoCampus Mataró-Maresme, la Universitat Pompeu Fabra i la Universitat de Vic van ser les primeres que van apostar per introduir l'economia social en la seva oferta formativa. Quatre anys més tard, aquesta xifra s'ha duplicat i ja són sis els centres que ofereixen estudis de postgrau i crèdits obligatoris o optatius sobre aquest àmbit en el marc del seu pla docent, tots ells amb el suport del Programa d'Economia Social, promogut pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya. I, a banda d'aquests, molts altres centres universitaris ofereixen cursos i assignatures sobre economia social i solidària (ESS).

- La cooperativa La Ciutat Invisible va ser pionera coordinant el **Postgrau d'economia social i solidària - Estudis Europeus**, impulsat per la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya i amb el reconeixement acadèmic de la Universitat Pompeu Fabra - Barcelona School of Management. Aquest postgrau, que enguany arriba a la cinquena edició, enllaça coneixements teòrics i pràctics sobre l'economia social i solidària, amb una dimensió catalana i global.

- El TecnoCampus Mataró-Maresme també ofereix el postgrau **Gestió de cooperatives i empreses d'economia social**, amb títol propi de la Universitat Pompeu Fabra. Aquest té per objectiu formar professionals capacitats per fer les seves activitats en el camp de l'economia social i cooperativa. El curs està impartit per l'Escola Superior de Ciències Socials i de l'Empresa i està organitzat per la Càtedra d'Economia Social de TecnoCampus.
- El tercer postgrau és el de la Universitat Autònoma de Barcelona, impulsat conjuntament per l'Ajuntament de Sabadell i l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental. Amb el títol **Economia social i solidària: desenvolupament local, cooperativisme i transformació social**, enguany arriba a la quarta edició i es fixa com a propòsit construir un marc conjunt d'aprenentatge, formació i debat al voltant de l'economia social i solidària que permeti definir noves estratègies de transformació del model actual de desenvolupament socioeconòmic.

A banda d'aquests tres postgraus, altres universitats aposten per introduir l'economia social i solidària com a assignatura, obligatòria o optativa, en algun grau.

- Aquest és el cas de la Universitat Rovira i Virgili, que al seu campus de Tarragona ofereix un curs de formació permanent d'**Especialització en dret i gestió de cooperatives i altres entitats d'economia social**. Es tracta d'una formació de 70 hores adreçada a graduats en Dret i Ciències Jurídiques i Professionals del Dret, gestors administratius i assessors d'empresa, així com emprenedors, cooperativistes, etc.
- La Universitat Internacional de Catalunya també ofereix una assignatura optativa sobre **emprenedoria i finances socials** de 64 hores, dirigida als estudiants del Grau en Administració i Direcció d'Empreses (ADE). Aquest mateix centre organitza aquest curs quatre seminaris web amb persones rellevants en l'àmbit de l'emprenedoria social i la gestió de cooperatives i el tercer sector.
- Finalment, la Universitat de Lleida, juntament amb Ponent Coopera - Ateneu Cooperatiu de les Terres de Lleida i la Coordinadora d'ONGd, impulsa el **curs d'especialització en economia social**. Finançat en un 81% per Ponent Coopera, l'objectiu principal és construir un marc conjunt d'aprenentatge, formació i debat al voltant de l'ESS.

Més info: aracoop.coop

N'XARXA: CONNECTAR LA INTEL·LIGÈNCIA COL·LECTIVA PER ACCELERAR LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

El projecte N'XARXA és l'espai d'intercooperació que la Confederació de Cooperatives de Catalunya va crear el setembre de l'any passat per esdevenir un espai de trobada per al cooperativisme on intercanviar i compartir experiències, projectes i coneixements. Estem convençuts que la intercooperació, a més de ser un dels principis bàsics del cooperativisme, és l'únic camí per construir una societat més justa, democràtica, igualitària i inclusiva. La intercooperació és una realitat que hem de seguir fomentant per tenir més incidència en l'economia i la societat del país.

Amb l'objectiu de donar continuïtat a la feina realitzada durant les sessions anteriors —centrades en l'àmbit de la logística, la digitalització i la distribució— i accelerar possibles projectes de cooperació, s'han iniciat les noves trobades del grup N'XARXA amb la mirada posada en l'emergència climàtica, un dels reptes més complexos que ha hagut d'afrontar la societat. Segons els últims estudis del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (GIECC), si no es produeixen canvis dràstics i es redueixen les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH), és extremament improbable assolir l'objectiu de no superar l'increment d'1,5 °C de temperatura mitjana global de la Terra marcat a l'Acord de París contra el canvi climàtic.

Les cooperatives som, i hem de continuar sent, un agent clau en la implantació de noves fórmules de producció més sostenibles

i en el consum d'energies verdes. Per això, des de CoopCat, hem convidat diverses cooperatives vinculades a les energies renovables i l'eficiència energètica, l'arquitectura i enginyeria basada en desenvolupament sostenible d'edificis, així com cooperatives d'habitatges, a participar a les sessions N'XARXA 2021. Per aconseguir una economia plural, transformadora i respectuosa amb l'entorn, cal promoure un model productiu basat en la sobirania, la democratització, la relocalització, la mutualització, la redistribució de la riquesa i la transició ecosocial.

L'Agenda 2030 reconeix el paper essencial de les cooperatives per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) promoguts per l'ONU. Les sessions de treball de N'XARXA sobre transició energètica tenen incidència directa en diversos d'aquests objectius: energia neta i assequible; indústria, innovació i infraestructures; ciutats i comunitats sostenibles; consum i producció responsables. Aquestes sessions estan plantejades com un espai de cocreació en el qual les cooperatives participants desenvolupen els seus projectes aplicant conceptes com ara la innovació i el desenvolupament organitzacional, la capacitat d'obrir-se a col·laboracions i generar tracció, o la cultura de confiança i l'experimentació.

El cooperativisme té els coneixements i el talent per actuar com a motors d'aquesta transició energètica. Aprofitem-ho. Sumem esforços, multipliquem resultats!

Coeducació cooperativa: feminisme, educació i transformació social

Un treball artesà. Escola a escola, classe a classe, infant a infant... No n'hi ha dues d'iguals, ni de situacions ni de persones, a l'hora de pensar i programar el treball i la formació en coeducació, o sigui, una educació que incorpori la perspectiva feminista, i així es plantegi com el feminisme pot transformar el món. Una educació feminista. En aquest món, però (sorprenentment?), també hi entren grans fundacions i empreses multiserveis que guanyen licitacions i concursos.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

L'equip de Coeducació al seu local.

Casualitat o destí, cal tornar al poble de Sant Andreu de Palomar per conèixer l'experiència de treball de Coeducació cooperativa, amb tres sòcies treballadores i una companya assalariada des de fa un any, el mateix, quasi, que portem de pandèmia. L'Alba González Castells, l'Anna Carreras Port, l'Aida Rivas-Moreno i la Laura Salamanca Lafuente treballen, presencialment i a distància, des d'un local al carrer Pare Secchi, obert fa dos anys.

Amb edats entre els 41 i el 37 anys (molta joventut i esperança), es van conèixer a la universitat (primer l'Anna i l'Alba). L'Alba, ja llicenciada en Psicologia, feia crèdits de doctorat i formava part d'algun dels grups de treball en gènere, educació i violència i acompanyament a famílies i persones grans que havien posat en marxa la Marina Subirats i l'Amparo Tomé, referències teòriques i de recerca acadèmica en aquest àmbit d'estudi i acció tant a l'Estat espanyol com a països de l'Amèrica del Sud. Pels voltants del 2010, i per donar continuïtat com a

grup fora de la universitat, es va crear Coeducació.

El primer projecte on es va començar a fer formació en coeducació, recorda l'Anna, va ser a Barberà del Vallès. I amb aquest projecte es va incorporar l'Alba.

L'Anna, la primera de l'equip actual, va començar amb l'experiència el 2010, quan encara estudiava sociologia, per fer les pràctiques de carrera en un programa de coeducació dirigit per l'Amparo Tomé en una escola bressol. Després, encara en aquest ambient d'universitat, van començar a treballar amb l'Alba, i més tard, cap al 2015, s'hi incorporà l'Aida. El 2018 decidiren consolidar-se com a cooperativa, primer l'Anna i l'Alba com a sòcies, i l'Aida com treballadora, ara també sòcia. El febrer del 2020, s'hi va afegir la Laura en l'àrea administració i gestió.

Hem trobat l'equip de Coeducació als baixos del número 2 del carrer Pare Secchi, on aviat farà dos anys que hi són. Però el camí va començar en una sala de la UAB cedida per l'Institut de Ciències de

COEDUCACIÓ SCCL

l'Educació. Compartiren, més tard, espai de cotreball al barri del Baró de Viver; de fet, un viver d'empreses i projectes amb els quals van establir «una relació de suport mutu», comenta l'Anna.

En aquest «espai propi» que fa patent la consolidació i projecció de futur de la cooperativa «estem en procés de créixer», assegura l'Aida: «ens sentim que tenim alguna cosa important entre les mans i mirem apostant pel futur».

L'Aida, nascuda a Madrid, es va formar en economia alhora que estudiava i feia teatre, «teatre social i de l'oprimit», subratlla, acompanyant col·lectius sobretot en prevenció de violències, però també en altres qüestions, com feminisme en general, moviments antirepressius o antipsiquiatria. La trobada entre elles va ser més que natural, quasi orgànica. La Laura, economista també, es va especialitzar en economia social i cooperativa, i de moment porta la gestió.

Actualment, s'han consolidat les tres àrees d'intervenció. La primera

és la formació i l'acompanyament, amb claudres de professorat, però també amb famílies, infants i joves. Aquí hi ha processos participatius per transformar els patis d'escola, els anomenats «patís coeducatius», tot un treball amb la comunitat educativa. «Idealment pensem en alguna cosa que vagi més enllà de l'escola, que inclogui l'entorn del barri i comunitat».

La segona àrea és la consultoria i l'assessorament: tallers amb joves, projectes que integrin la perspectiva de gènere, normalment projectes vinculats a l'educació; o espais de debat en un municipi. Normalment aquí també entra la diagnosi, avaluacions i taller amb joves.

Finalment, la tercera àrea és la de recerca, estudis i elaboració de materials que resulten en diagnosi i continguts teòrics, guies, materials, articles. Per exemple, les creences dels infants sobre els estereotips de gènere. Per cert, tots els materials estan disponibles al web de l'entitat.

Un treball ineludible que ja s'ha esmentat són els patís coeducatius

Activitat del programana "patís coeducatius".

(publicat a internet). I, a més, un monogràfic sobre prevenció de violències, i articles, molts dels quals publicats a la revista *Guix* de l'editorial Graó. I treballs com «Revolucionar el gènere» (per a l'Agència Catalana de Joventut), la diagnosi d'escoles a l'Alt Urgell.

La formació, sens dubte, és un dels altres punts fonamentals: 35 tallers a famílies de Barcelona i rodalia —per cert, amb premi Ciutat de Barcelona 2018 per als «patís coedu-

“

La Marina Subirats i l'Amparo Tomé són referències teòriques i de recerca acadèmica en l'inici del projecte.

“

Hi ha les grans fundacions i empreses «guais» que es queden concursos grans que les petites no poden.

COEDUCACIÓ SOCIAL

catius» en col·laboració amb la cooperativa Col·lectiu Punt6 i la guia amb la cooperativa Candela. A més de col·laboracions, entre d'altres, al Prat de Llobregat (un projecte propi) o a Cardedeu, amb l'Esberla i Fil a l'Agulla; i també han treballat a Tona, Sant Pol o Canet, Mallorca i Eivissa. Però Coeducació mira més enllà i posa l'accent també en el treball intern. «És tota la part de cuidar-nos nosaltres, de cures, de com estem i com vivim, encara més en l'actual situació de pandèmia», destaca l'Alba.

Tot plegat, el feminisme —o el que sobre ell es diu— està de moda, i això no deixa de crear contradiccions. És un tema a l'agenda, i les institucions, tant si s'ho creuen com si no, volen fer veure que hi són. Hi ha finançaments, com l'anomenat «Pacto de Estado». És un espai que permet fer feina, però hi ha cants de sirenes. «Hem perdut encàrrecs perquè privilegien els preus més baixos», declara l'Aina. «Alguns ajuntaments s'ho creuen, però altres volen només més barat», afegeix l'Anna. És una dinàmica que empeny a la precarització. Manca, a més i principalment, subratlla l'Aida, «una visió transversal, que

inclogui gènere i feminisme, a més d'antiracisme o capacitisme».

Els problemes no acaben aquí. També hi ha les grans fundacions i empreses «guais» que es queden concursos grans que els petits no poden.

En aquest punt, per convicció i necessitat, s'imposa el treball en xarxa. «Hi estem treballant molt», afirma l'Alba, i a més és la «part bonica». Funciona ja una xarxa de cooperació feminista, La insòlita, que es va presentar l'octubre a la FESC. És una xarxa de cooperatives feministes encara en construcció en què participen Nus, Col·lectius Punt 6, Candela, La Raposa i Cooptècniques.

«Col·laborem amb entitats del sector educatiu, fem xarxa amb qui treballa en la prevenció de violències, feminisme en l'àmbit educatiu», emfasitza l'Alba. I continua: «En aquestes xarxes hi ha relació d'amor i cura entre les entitats, som grups que fem coses similars, cadascú amb el seu estil i ens ajudem totes». I també estan connectades amb altres entitats, com la XES i la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, entre d'altres.

Des del primer projecte, la feina ha anat prou bé. Primer associació i des-

Planificació dels "patis coeducactius".

prés cooperativa, la feina no para. Els comptes recullen un moviment anual que ronda els cent mil euros. Sòcies i treballadores estan al règim general de la Seguretat Social i, tot i que cobren una mica per sota del sector, consideren que val la pena l'esforç. «De tota manera», matisa l'Aida, «en som conscients i ens agrada aquesta feina. Al final, és com un treball artesà que fem amb molta consciència de la seva importància social».

“

«Col·laborem amb entitats del sector educatiu, fem xarxa amb qui treballa en la prevenció de violències, feminisme en l'àmbit educatiu.»

A portrait of Iolanda Fresnillo, a woman with dark hair and bangs, wearing a yellow top and red geometric earrings. She is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a textured, greyish wall.

Iolanda Fresnillo

«Al cooperativisme ens cal un canvi d'escala»

Un personatge històric que voldries conèixer: Simone de Beauvoir.

Una lectura imprescindible: *Paraules d'Arcadi*, que acaba de sortir.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Algun de conya, com l'autobús de campanya.

No podries viure sense: Gent. I el confinament ens ho va deixar ben clar.

Encara tens pendent: Molts llibres. Inclosos de la Simone de Beauvoir.

El cooperativisme és: Posar la vida al centre de l'economia. És o hauria de ser.

La gent, les empreses i fins i tot l'administració pública és esclava del deute. Abans de la pandèmia, aquest endeutament ja era de rècord, però ara s'està multiplicant. És el que diu la sociòloga Iolanda Fresnillo, que fa seva la màxima d'Arcadi Oliveres: «el capitalisme s'ha de destruir i prou». Amb ella parlem de crisi, però també de la necessitat de crear alternatives.

Sara Blázquez Castells
@SaraBlazquez

66

«Arribarà un moment en què, si no es pot tornar el deute, els poders econòmics imposaran un nou cicle d'austeritat. I ja ho estan anunciant.»

En un article a la *Directa* deies que la COVID ha estat un tret al cor del capitalisme. La crisi del coronavirus ha intensificat la crisi del capitalisme?

Sí, ho tinc claríssim. Ara ens fan veure que tota la situació de crisi econòmica és deguda a la COVID, que òbviament ha agreujat moltíssim la situació, però si et mires els diaris econòmics més *mainstream*, des del *Financial Times* fins al *Cinco Días*, tots ells parlaven de crisi els anys 2018 i 2019. Hi ha un alentiment dels indicadors macroeconòmics que ens donaven a entendre que el sistema capitalista estava arribant a punts d'esgotament. Ells diuen que hi havia una crisi de demanda, però en realitat és una crisi de sobreproducció. Tots els debats sobre Green New Deal són previs a la pandèmia, i no deixa de ser l'estratègia del capitalisme verd per donar un pas endavant en una altra direcció, però perquè el sistema es pugui reinventar. Absolutament, el capitalisme ja estava en crisi. Les que també estàvem en crisi érem les classes populars, perquè no ens havíem recuperat de la crisi del 2008.

S'ha fet encara més visible que els rics cada cop són més rics i els pobres, cada vegada més pobres. Estan creixent les desigualtats?

Sí, jo crec que la pandèmia i les seves conseqüències econòmiques han visibilitzat encara més aquestes contradiccions del sistema: que quan les coses van malament, els més rics continuen enriquint-se, creixen les desigualtats, creixen els guanys dels mercats financers, hi ha firmes d'inversió que segueixen tenint beneficis rècord, tipus BlackRock. En plena pandèmia, s'inicien qüestions com que l'aigua cotitza en borsa al mercat de futurs als EUA. Totes aquestes qüestions

extremes del capitalisme es fan més visibles i s'han portat a un extrem. També les conseqüències cap a la població, la vulnerabilitat de les poblacions, la vulnerabilitat dels treballadors i les treballadores, la precarietat dels sistemes sanitaris, les conseqüències del procés neoliberal de privatitzacions, la situació ens ha portat a veure l'extrem on arriba tot això.

Quins aprenentatges podem extreure d'aquesta crisi sanitària, però també econòmica?

La gent ha estat més conscient d'algunes coses. El millor aprenentatge, jo crec, que és la defensa dels serveis públics, especialment del sistema sanitari públic, i les conseqüències de la privatització i la pauperització del sistema sanitari, però també veient altres països, com els EUA, on no existeix aquest sistema públic. Crec que cada vegada hi ha més gent conscient de la importància dels serveis públics en general. I després, de la importància de les relacions humanes, en l'àmbit econòmic dels serveis bàsics, de proximitat, d'allò que és essencial: la botiga de barri, l'alimentació, els pagesos i les pageses i els serveis públics. Però tenim el perill de perdre-ho molt ràpid. Els moviments socials i les esquerres tenim gairebé l'obligació d'agafar tot això per estirar.

En el context actual, seria possible eliminar el capitalisme? Ha trontollat prou perquè sigui possible fer un canvi?

Si no ha trontollat prou, trontollarà prou. Tenim una situació d'emergència climàtica al davant que, més enllà de si es tornen a donar situacions de pandèmia com l'actual i es desenvolupa o no una crisi financera, que també està a l'horitzó, l'emergència climàtica és el que pot fer caure aquest sis-

tema. I ara estem veient que no serà d'aquí a 100 anys, sinó que serà probablement d'aquí a 5, 10 o 15 anys, sobretot pel tema d'accés a matèries primeres i a combustibles fòssils. I a l'impacte del canvi climàtic i de l'escalfament global. Per tant, el que hem de fer nosaltres és estar preparades i tenir estructures per poder construir espais de vida en aquest col·lapse. Com diu l'Arcadi Oliveres, «el capitalisme s'ha de destruir i prou». És que, si no, no hi ha futur. No és un tema que no hi haurà un futur just, és que no hi ha futur. El capitalisme acaba amb les condicions per a la vida i per a la supervivència, ha generat aquest canvi climàtic, però és que ara ja estem en un punt de no retorn; si no transformem aquest sistema, és impossible que ens en sortim. El tema és com el transformem; podem anar cap a un sistema millor o podem anar cap a un ecofeixisme, com diu la Yayo Herrero.

Dius que vivim en un sistema basat en el deute tant de països i d'empreses, com de les mateixes persones i famílies. Què vols dir?

Des dels anys setanta hi ha aquesta mena de crisi de sobreproducció, que el capitalisme produeix més del que la gent necessitem i consumim, i a més no està prou ben redistribuït. El creixement econòmic s'aconsegueix a través d'estratègies financeres, l'endeutament és una d'elles, l'especulació és una altra, o el rendisme. Però l'endeutament és el que fa que els diferents agents econòmics abordin les seves estratègies.

La classe treballadora, si el sou no arriba per garantir les seves necessitats bàsiques, s'endeuta per cobrir aquestes necessitats bàsiques i anar més enllà pel que fa a consum. Però és que les empreses, per poder invertir i tirar endavant les seves funcions, s'endeuten; els estats, per no tocar els privilegis de les classes dominants i no fer reformes fiscals que realment signifiquin una redistribució de la renda, s'endeuten per fer front a les seves polítiques públiques. I estem anant cap a un món, sobretot en l'última dècada, on està creixent el deute. El deute privat de les empreses i famílies, i el deute públic dels estats i de les administracions públiques.

Mai abans havíem tingut un deute tan elevat. Això fa que, quan algun d'aquests agents no té capacitat de tornar aquest deute, entra en crisi. Les empreses cauen, entren en suspensió de pagaments, tanquen, són absorbides per altres, són eliminades, amb el consegüent impacte sobre els llocs de treball. Però quan passa amb els estats el que passa és austeritat, són retallades. I aquest, malauradament, és

La Iolanda és sociòloga, activista i investigadora en finances per al desenvolupament.

l'horitzó que ens ve si no fem alguna cosa. Arran de la pandèmia, aquest endeutament que ja era de rècord, s'està multiplicant. I arribarà un moment en què, si no es pot tornar, els poders econòmics, tipus Fons Monetari Internacional o Unió Europea, imposaran un nou cicle d'austeritat. I ja ho estan anunciant.

Deies que el capitalisme s'ha de destruir i prou. Sabem que serà complicat fer-ho d'un dia per l'altre, però sí que hi ha experiències que des de fa anys ho intenten des de l'economia social i solidària. Creus que és una passa endavant l'autoorganització del treball, del consum, de l'habitatge?

Per mi sí, i per mi és gairebé LA passa endavant. Sempre apel·lem a les alternatives, però és important que aquestes alternatives les construïm. I crec que l'autoorganització que proposa l'economia social i solidària és precisament posar en marxa una forma diferent d'abordar l'economia. L'economia gestiona recursos, processos productius i serveis per cobrir necessitats de les persones, del planeta i dels éssers vius en general. Si no posem en marxa aquestes alternatives, el sistema no ho farà. Amb els arguments no convencerem les classes dominants que cal canviar les coses. Ja ho hem provat i no ha funcionat. A més, un escenari de col·lapse, tot i que acaba amb el sistema, no és desitjable perquè genera molt patiment i perquè hi ha el risc del feixisme. Cal construir alternatives per ocupar espai del capitalisme i del mercat. És una manera més visible d'acabar amb el capitalisme. Més lenta, i no sé si tenim tant de temps, però més sostenible.

Diuen que les crisis també són oportunitats. És el moment per fer canvis, però per on hauríem de començar?

Jo crec que des de l'economia social i solidària ens cal abordar seriosament el tema del canvi d'escala; ens fa molta por perquè ideològicament hi ha el risc de perdre coherència, l'essència de projectes, però si no hi ha un canvi d'escala no ocuparem prou espai, no farem fora el mercat. Si li exigim a l'estat, per exemple, un pla industrial per a Catalunya, doncs des de l'economia social i solidària també podem posar sobre la taula quina seria la nostra planificació, quin és el futur de Catalunya des d'un punt de vista industrial seguint principis de sobirania, de sostenibilitat, d'economia social, de cooperativisme, de treball digne. Quines

eines són necessàries per gestionar això? Des de financeres (per exemple, una banca pública), de mobilitat, de distribució, de comerç... Els supermercats cooperatius i les plataformes de venda en línia i de distribució cooperativa anirien en aquesta línia.

Diverses entitats de l'economia solidària plantegen un Pacte per una Economia per la Vida per reivindicar polítiques transformadores per la democràcia econòmica, la salut col·lectiva i la transició ecosocial. Com ho veu? Què representa?

Em sembla molt important la idea del pacte perquè el salt d'escala i aquest ocupar espais no ho pot fer sola l'economia social i solidària, s'ha de fer de forma col·lectiva amb altres agents. I aquí hem de sumar als valors de l'economia social i solidària petites i mitjanes empreses, autònoms i autònomes, l'administració pública, sindicats, partits polítics. Hi ha una sèrie d'agents que poden contribuir que els valors que defensem des de l'economia social i solidària es converteixin en valors i en formes de fer majoritàries, però soles no podem. Ha de ser juntes. I aquest «juntes» ha d'anar més enllà de nosaltres, també incorporant altres agents, i per això és important que en aquests moments en què s'ha posat en evidència els límits del sistema econòmic que tenim per garantir una vida digna, apel·lem a aquests altres sectors a unir esforços per construir una economia per al país que posi la vida al centre. I deixem-nos de turistes i d'exportacions. Construïm una economia que vagi a l'origen del que ha de ser: cobrir necessitats i garantir una vida digna per a tothom. Es tracta de sumar veus en aquesta defensa.

“

«Construïm una economia que vagi a l'origen del que ha de ser: cobrir necessitats i garantir una vida digna per a tothom.»

VINE PLORADA DE CASA!

Reflexions sobre
la gestió emocional
als equips de treball
i espais d'activisme

Júlia Alsinet

Eix comunitat de L'Eixida, SCCL

@leixida_sccl

Obrir la mirada a la sostenibilitat de la vida ens porta rutinàriament a dilemes i tensions. A poc a poc, anem perdent la por al conflicte intern i el comencem a veure com una oportunitat de canvi i millora.

Però que difícil, oi? Fins a quin punt cal entrar-hi? Fins a quin punt cal donar espai a la gestió de les emocions dins dels espais de treball i activisme que individualitza, monopolitza el temps, obstaculitza la consecució d'objectius i, fins i tot, les bucleja?

Fa uns mesos vam llegir un article al *Salto*, «En el ring del malestar: teràpia versus política»;¹ suposo que ens va fer de mirall de moltes reflexions que passen habitualment per les nostres reunions d'equip. Fins a quin punt la gestió emocional dins els projectes polítics acaba per terapeutitzar els espais, atomitzant-los en individus que sols miren les seves necessitats i s'allunyen de les necessitats col·lectives?

A l'article es posa el focus en la psicologització de la societat. Explica com tot allò que se surt de la norma o directament és provocat per les dinàmiques malaltisses del mateix sistema és medicalitzat i tractat, fins i tot des del punt de vista lingüístic (ansietat, estrès, depressió...) a partir de la responsabilitat personal, i ens allunya de les causes estructurals, socials i polítiques.

Aquest «control social d'allò emocional» de què ens parla l'article és aquesta regulació entre allò que emergeix entre el territori i la persona; la societat, la població... Entenem que la població no és tan sols un conjunt de persones, sinó també un procés. I és aquí on apareix aquest «control social»; l'art de governar, un conjunt de tècniques i eines que permeten conduir aquest procés. Quan Michel Foucault ens parla de l'autoproducció del subjecte, és a dir, que és el mateix individu qui té l'encàrrec de satisfer les seves necessitats i desitjos individualment, fa referència a aquesta falsa disfressa de llibertat que és just la que ens fa caure en les lògiques del consum. Es creen noves necessitats directament relacionades amb nous productes i serveis consumibles. Aquests productes són necessaris per continuar mantenint un sistema econòmic que ens allunya, per la seva pròpia supervivència, de les necessitats reals de cada individu i, per tant, de les de cada societat.

Davant de l'obligat decreixement de l'esfera material de les nostres societats, que ens vaticina el col·lapse global, és urgent que ens capacitem per identificar les necessitats que ens encaminen cap a la regeneració i no cap al suïcidi social.

Karl Marx sempre va rebutjar la tendència per part dels economistes a tractar les necessitats de les treballadores com naturalment determinades i immutables. És Michael Lebowitz el que ens recorda que mantenir les necessitats com a constants —una cosa que Marx sap que a la pràctica no és així— permet ressaltar allò que no és constant. El que varia, doncs, és el treball no necessari productor de plusvàlua, és a dir, el grau d'explotació sofert per la treballadora o el treballador. Ha estat vital revelar la

naturalitat del capital per propiciar que ens organitzem per anar més enllà del capital.

D'acord, durant anys hem empenyat la bandera, i sens dubte la continuem alçant, però ara ens toca desgranar aquest garbuix de necessitats que el capital ha anat embotint per assegurar, com dèiem, la seva existència. Ens ve al cap un cartell d'Ecologistes en Acció on, a través de diferents isotips, visualitzaven diferents maneres d'interpretar una mateixa necessitat.

Per tant, i davant de l'obligat decreixement de l'esfera material de les nostres societats, que ens vaticina el col·lapse global, és urgent que ens capacitem per identificar les necessitats que ens encaminen cap a la regeneració i no cap al suïcidi social. I, així, poder determinar quines són, com treballar-les i la importància i els conflictes que generen aquestes necessitats inherents a l'ésser humà que permeten la reproducció de la vida. Ens calen espais segurs i de confiança que permetin a les persones explorar-les col·lectivament.

En aquest sentit, Amaia Pérez Orozco parla del que hi ha més enllà del mercat, tot aquest entramat comunitari que coopera per assegurar que el conjunt encaixa, que assegura que es regeneri el benestar emocional i material de les persones. Que permet la sostenibilitat de la vida. I adverteix de no idealitzar aquesta esfera de sostenibilitat de la vida, com si en aquesta no existís la desigualtat i el patiment. Cal tenir en compte que hi funcionen altres mecanismes que fan que no totes les vides valguin el mateix.

Cartell d'Ecologistes en acció esmentat en el text.

El conflicte capital-vida està profundament encarnat: perquè la vida és cos, i en aquest s'expressa la nostra vulnerabilitat. En aquesta cosa escandalosa, referint-se al capitalisme heteropatriarcal, Pérez determina que s'imposen les vides que ni tan sols han de preocupar-se per ser cos vulnerable, perquè estan assegurades mitjançant la dominació sobre els altres cossos, sobre les altres vides.

Per més que vulguis prioritzar la lluita col·lectiva, la consecució de victòries polítiques i d'objectius comuns, davant teu hi tens cossos que reclamen atenció emocional i solucions personalitzades i urgents.

I ho podem viure en moviments contemporanis, com la Plataforma d'afectades per la hipoteca (PAH), on si no se sostenen els cossos a cada minut la vida simplement defalleix. El temps, apreciat en l'emergència, s'esvaeix en acompanyaments de cossos vulnerables, de companyes que arriben a l'assemblea esma-perdudes, perquè l'experiència comunitària per si sola no és suficient. I que et fa replantejar-te cada setmana la teva relació amb l'assistencialisme perquè, per molt que vulguis prioritzar la lluita col·lectiva, la consecució de victòries polítiques i d'objectius co-

muns, davant teu hi tens cossos que reclamen atenció emocional i solucions personalitzades i urgents.

I és en aquesta urgència permanent, també pròpia d'aquesta cosa escandalosa, que colla per aconseguir resultats i on preval la pressa per poder defensar-te dels cops constants, on acabem construint estructures grupals rígides. Estructures que, en comptes d'aprofitar els processos personals i les funcions grupals vives, ens aferren a dogmes organitzatius encartonats. Dogmes heretats d'aquesta lluita per la supervivència, d'aquest aprenentatge colze a colze al carrer, que crea una cultura grupal de contrapoder que muta i que no té límit. Un contrapoder que es transforma en maltractament al propi grup. Adjudicant el malestar contínuament a causes socials sense assumir-ne la responsabilitat i utilitzant l'atac i la lluita constantment contra el grup. I, per descomptat, tallant caps a qui assumeix qualsevol rol de lideratge i que deixa un degoteig constant d'activistes cremades que van abandonant gradualment.

La proposta rau a imaginar-se l'experiència grupal com un triangle equilàter que busca l'equilibri entre les tres parts, amb els vèrtexs que apunten a les tres funcions intrínseques de l'existència dels grups: la cura dels objectius, dels processos i de les persones.

Mantenir viu l'objectiu del grup alhora que es treballa la democràcia profunda, i tenir en compte aspectes marginats socialment com els sentiments, les emocions, les necessitats, la inclusió, la diferència i la sostenibilitat de les organitzacions.

Un grup que banalitza l'acció política, la xarxa i la construcció d'estratègies davant de la cura de les persones, el respecte a les necessitats de les seves components i la gestió emocional està destinat a convertir-se, efectivament, en un espai d'autoajuda, i de teràpia de grup. Necessitem totes les parts, però cadascuna amb el temps necessari i l'espai adequat.

La proposta rau a imaginar-se l'experiència grupal com un triangle equilàter que busca l'equilibri entre les tres parts, amb els vèrtexs que apunten a les tres funcions intrínseques de l'existència dels grups: la cura dels objectius, dels processos i de les persones.

Apostem per donar importància i espai a la indagació de noves campanyes, a la creativitat i a la creació col·lectiva de forma exclusiva en un temps i un espai concrets. Apostem, de la mateixa manera, pel debat acotat i la presa de decisions. També per donar espai i temps al treball emocional i la gestió del conflicte. Sense descuidar-nos de l'avaluació i la celebració dels objectius aconseguits.

Seu de l'Eixida, autogestió cooperativa a Sabadell.

Nota:

1. <https://www.elsaltodiario.com/cuidados/en-el-ring-del-malestar-terapia-versus-politica>

NOVES TECNOLOGIES, EINES D'EMPODERAMENT SOCIAL

Paula Mora Jiménez

Guanyadora del 1r Premi Millor Treball de Final de Grau
Premis Economia Social 2020

En la situació actual que estem vivint, amb una **pandèmia del coronavirus** que està afectant la societat en tots els àmbits, les noves tecnologies han esdevingut en l'educació social una **eina clau** per fer, treballar i connectar les persones. Les també anomenades tecnologies de la informació i comunicació són especialment importants en la formació dels educadors socials, una professió que potencia i facilita l'adaptació a la societat d'individus en situació de vulnerabilitat i els ajuda en la seva socialització. I que també té com a principal tasca analitzar les situacions, dissenyar, planificar, implementar i avaluar projectes socioeducatius o intervencions socioeducatives que pretenen millorar les situacions de les persones o aconseguir no només la seva integració en societats dins les quals estan excloses, sinó empoderar-les perquè puguin assolir un futur millor.

Les noves tecnologies han generat un gran impacte social que fa més d'una dècada no hauríem pogut imaginar, i que han afectat totes les dimensions de la vida de les persones, tant social i personal com professional. Les noves tecnologies **són omnipresents** en el nostre dia a dia, i a mesura que evolucionen s'adapten als diferents contextos i ens encaminen a un nou paradigma i model de societat basat en les tecnologies de la comunicació, la informació i la creació de coneixement. L'impacte més rellevant el podem observar en allò social i la cultura, cosa que ha fet canviar les formes de com la gent arriba a la informació, com es comunica amb els altres i la forma de crear coneixement. A més, també generen noves possibilitats a l'hora de facilitar l'accés a la informació, la creació d'instruments per processar i emmagatzemar dades, una comunicació més eficaç, amb més gent i de més formes, la creació

de noves formes d'estudiar, aprendre i dissenyar... Tot plegat representa un ventall de possibilitats que poden facilitar i millorar la qualitat de vida de les persones i també la seva integració en l'àmbit social, laboral i econòmic.

Les noves tecnologies tenen **aspectes negatius** que cal tenir en compte, com ara la dependència que els dispositius mòbils, ordinadors, entre altres elements, generen en els usuaris. Els efectes negatius de la tecnologia en el comportament de les persones dependrà de la relació que estableixi cada individu o grups d'individus amb cada element o dispositiu tecnològic. I és per això que cal aprendre a reflexionar sobre l'ús de les tecnologies, decidir el que volem que siguin i estar preparats per utilitzar-les correctament i de forma responsable. I tenen també un impacte no desitjable en la possible **fractura digital** que afecta les persones que tenen dificultats per accedir a aquestes tecnologies i al coneixement per manca de recursos econòmics.

Les noves tecnologies han afectat especialment l'educació social tant en la forma d'intervenir com en la forma de desenvolupar la seva tasca amb les persones que atenen.

Cal una reflexió en profunditat sobre la capacitat de les noves tecnologies per afavorir l'aprenentatge al llarg de les nostres vides com a eines clau que capacitin els individus a fer un aprenentatge autònom que els ajudi a desenvolupar competències socials, intel·lectuals i tecnològiques. A més de garantir el seu ensenyament des de l'escolarització obligatòria fins als ensenyaments superiors. Sense oblidar les possibilitats que les noves tecnologies ofereixen com una porta d'accés al món laboral, si s'ha rebut la formació correcta, i poder treure'n els màxims beneficis.

En l'entorn dels professionals socials, la interacció amb el sector tecnològic ha afavorit la creació de projectes socials.

Les noves tecnologies han afectat especialment l'educació social, tant en la forma d'intervenir com en la forma de desenvolupar la seva tasca amb les persones que atenen. Ara bé, als educadors socials els caldrà conèixer aquestes tecnologies en profunditat, saber conviure-hi i saber utilitzar-les per poder interpretar, comprendre i conèixer les noves realitats o necessitats que

Misty II, el robot per a persones que viuen soles o tenen alguna dependència.

puguin sorgir, i així fer treballs a mida que permetin eliminar l'exclusió de les persones a causa del seu baix coneixement o de dificultats d'accés a les noves tecnologies.

Per altra banda, cal destacar que, en l'entorn dels professionals socials, la interacció amb el sector tecnològic ha afavorit la creació de **projectes socials** i ha canviat la forma de veure les tecnologies en el sentit d'incloure-les com una eina més de treball i adaptar-les als objectius perseguits per aconseguir els beneficis que poden aportar en la tasca professional, com la possibilitat de millorar la qualitat de vida i de benestar de tots aquells col·lectius amb els quals treballem.

Un dels **beneficis més clars que tenen**, per exemple, és ajudar els professionals a arribar on no podien arribar, a fer visibles realitats que potser eren amagades i a generar facilitats i accessibilitat a col·lectius que potser es trobaven fora de la roda de l'evolució tecnològica a través d'intervencions que compten amb les noves tecnologies. Així doncs, el gran impacte en allò social es pot veure en la forma d'integrar les tecnologies com una eina més, trencant les barreres d'espai o temps entre professionals, usuaris i entitats. I també adaptant-les als objectius d'intervenció. És per això que reivindico un canvi de paradigma en la forma de veure la professió integrant les tecnologies com un instrument que serveix per desenvolupar-se professionalment i alhora oferir-los una formació contínua.

En el meu treball *Les noves tecnologies en l'educació social* (maig de 2020), vaig analitzar onze exemples de projectes tecnològics d'èxit aplicats a finalitats socials, ja fossin experiències pilot o ja plenament operatives, que mostren els camins esperançadors que obren les noves tecnologies dins aquest camp. Són els següents:

La teleassistència és un projecte que va dirigit al col·lectiu de la gent gran i a les persones dependents, i el seu objectiu és oferir una atenció domiciliària a distància per mantenir tant de temps com sigui possible les persones en el seu entorn habitual, i promoure una vida independent i de qualitat.

El projecte BIT és un projecte dirigit a persones amb discapacitat intel·lectual. Consisteix a adaptar els elements electrònics a les necessitats i característiques dels usuaris per facilitar i garantir l'accés a les noves tecnologies i promoure la integració social, educativa i laboral d'aquest col·lectiu.

Refugee Aid App és un projecte que compta amb una aplicació per al mòbil dirigida al col·lectiu d'immigrants i refugiats, i a més una pàgina web dirigida a les entitats i treballadors que ofereixen els seus serveis al col·lectiu. L'aplicació utilitza la geolocalització per mostrar un mapa amb els serveis o recursos que tenen a prop i poden necessitar els usuaris, i la pàgina web mostra un mapa a les entitats i organitzacions dels serveis, de recursos, i ajudes que s'ofereixen arreu del món o les demandes que existeixen per cobrir-les de forma organitzada i coordinada, i per mantenir una comunicació entre elles.

Irisbond és un projecte que consta d'un programa basat en tecnologies de seguiment ocular. Aquest està

ConfiApp és una aplicació del Departament de Polítiques Digitals i Administració Pública per gestionar el confinament i postconfinament.

dirigit a persones amb mobilitat reduïda, i permet manejar un ordinador o altres elements com tauletes a través del programa que s'instal·la, que identifica el moviment de l'ull i fa el moviment com si fos el d'un ratolí de l'ordinador.

Reivindico un canvi de paradigma en la forma de veure la professió que integri les tecnologies com un instrument que serveixi per desenvolupar-se professionalment.

Misty II és un robot que té per objectiu millorar la qualitat de vida i el benestar de les persones grans que viuen soles o tenen alguna dependència amb la seva companyia i ajuda. El robot pot interactuar i oferir ajuda o vigilància i, en el cas d'emergències o altres casos de risc, contactar amb els recursos necessaris; a més pretén ser una eina de suport als usuaris i als seus cuidadors.

My Gov Social és un projecte que consta d'una aplicació per a dispositius mòbils on la ciutadania es pot registrar, i ofereix un servei de recomanacions personalitzades per millorar les necessitats socials que puguin tenir.

Arrels localitzador és un projecte que consta d'una aplicació i una pàgina web que permet la participació de la ciutadania per avisar de persones que dormen el carrer. El seu objectiu principal és que la ciutadania comparteixi informació com la ubicació, condicions o altres dades de persones que observen que viuen al carrer perquè la fundació pugui activar els recursos necessaris.

La sensorització d'habitatges és un projecte que, a través de la instal·lació de sensors a les cases en elements que registren el consum d'aigua, d'electricitat, la temperatura i la hu-

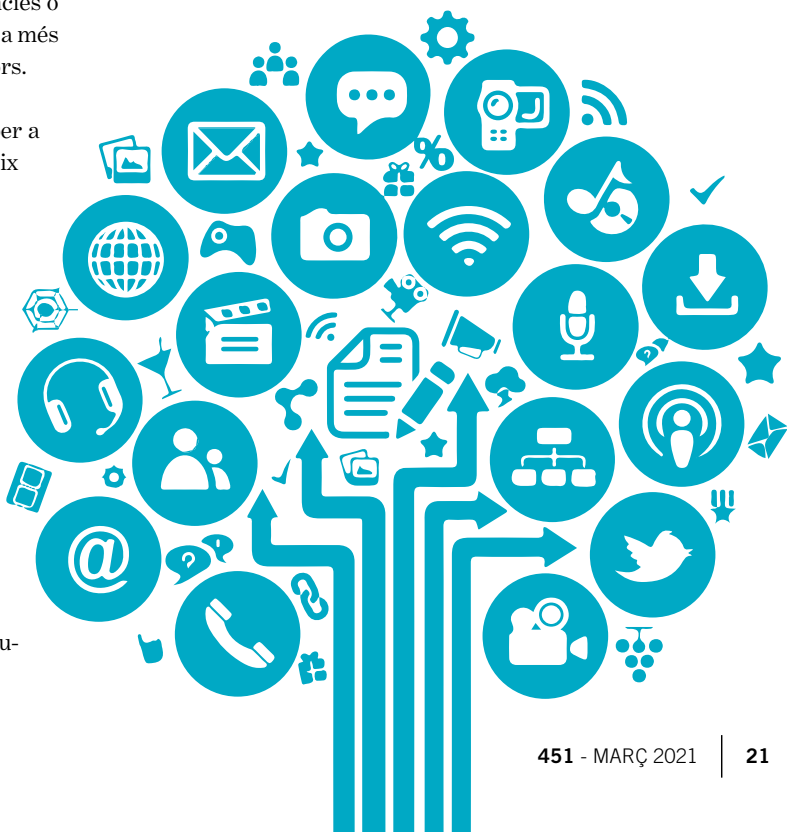
mitat, promou l'eficiència energètica en els habitatges socials. Els sensors estan connectats mitjançant Internet i, amb un programari que tenen les entitats, facilita la informació registrada de forma que es poden detectar problemàtiques dins de les cases, optimitzar els recursos o fins i tot anticipar-se a situacions de risc.

B-resol és un projecte que té com a objectiu principal la lluita contra el *bullying*, *cyberbullying* i altres problemàtiques que existeixen sobretot en l'etapa adolescent. Aquest projecte compta amb una aplicació on es pot denunciar la situació, alhora que es comunica amb un membre dels centres on estigui passant aquesta situació per fer un seguiment i intentar resoldre els conflictes. En el cas dels centres, aquests tenen accés a una pàgina web per mantenir contacte amb les persones que ho denuncien per així estudiar el cas i fer una millor gestió del conflicte.

El projecte Minuts és una iniciativa social que permet a les persones rebre una recompensa anomenada minuts a canvi de dedicar un temps a unes tasques socials determinades, i aquests minuts després es poden canviar per cupons amb descomptes o per altres activitats.

El projecte de ConfinApp ha sorgit arran de l'emergència sanitària generada per la crisi de la COVID-19, que ha generat una pandèmia mundial que ha fet perillar la salut dels ciutadans de tot el món. Per aquest motiu, des del Govern de l'Estat espanyol es va declarar l'estat d'alarma el mes de març del 2020 i la consegüent normativa del confinament.

Tots aquests projectes han sabut adaptar les tecnologies a uns objectius socials concrets. A més, ajuden a preparar la societat, o el col·lectiu concret al qual van dirigits els projectes, a fer un ús adequat de la tecnologia. Tot plegat facilita l'aprenentatge i la motivació dels usuaris, a més d'empoderar les persones que la utilitzen adequadament.

LES COOP EMPRESSES SENSE AFA DE LUCRE

Ignasi Blajot Arañó, Maria del Mar Garriga Filgueira, Cristina Rosa Grau López,
Sílvia Moncayo Granada i Jordi Pujol Moix.

Advocats i advocades

ERATIVES:

S

ANY

Des d'un punt de vista legal, hi ha la tendència a classificar les entitats amb ànim de lucre i sense afany de lucre. Aquesta distinció, amb transcendència, entre d'altres, en l'àmbit fiscal, es tradueix en la vella classificació de les persones jurídiques en «societats» (que fan activitat econòmica) i «associacions» (que no en fan). Aquesta classificació pot donar a entendre que les cooperatives que fan activitat econòmica, però que estan regides per principis diferents de les societats de capital, tenen afany de lucre. Això significa que, des d'un punt de vista conceptual i jurídic, les cooperatives tenen ànim de lucre o no en tenen? Tot seguit, intentarem donar resposta a aquesta qüestió.

La Llei de cooperatives de Catalunya de 9 de juliol de 2015 és limitada a assenyalar que, a l'efecte de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, tenen la condició de cooperatives sense afany de lucre si a compleixen quatre requisits establerts als estatuts: 1) No distribueixen els excedents de lliure disposició entre els socis i sòcies, i es destinen a reserva irrepartible; 2) Els càrrecs del consell rector no són retribuïts; 3) La remuneració de les aportacions al capital social no poden superar l'interès legal del diner; i 4) Les retribucions les persones que hi treballen, sòcies o no, han de ser limitades. La resta de cooperatives, fiscalment, tenen ànim de lucre.

En primer lloc, hem d'examinar el concepte de *lucre* i la *causa del contracte*. En llenguatge comú i com recull el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, el lucre es el «guany, profit, que es treu d'alguna cosa». No hi ha cap norma que defineixi el lucre. Ara bé, en el *Diccionario de Derecho* de Luis Ribó Duran apareix amb el terme sobre *Causa lucrativa* amb dues entrades més: *lucre objectiu* i *lucre subjectiu*. El lucre objectiu és el guany que obté una entitat (en aquest cas seria una cooperativa) i el lucre subjectiu és el guany repartible entre el socis de l'entitat.

Des d'un punt de vista conceptual i jurídic, les cooperatives tenen ànim de lucre o no en tenen?

Passem a analitzar la causa dels contractes. La causa és un dels requisits bàsics per a l'existència d'un contracte. La causa del contracte és el motiu fonamental pel qual cada contractant s'obliga enfront de l'altre. Així, un contractant es pot obligar a pagar un preu a l'altre contractant perquè aquest s'obliga a lliurar-li una mercaderia. O fins i tot un contractant s'obliga a beneficiar l'altre, sense rebre res a canvi, perquè vol recompensar un servei ja efectuat.

Ens fixem ara en el contracte de societat. L'article 1665 del Codi Civil espanyol defineix el contracte de societat pel qual dues o més persones «s'obliguen a posar en comú diners, béns o indústria, amb ànim de partir entre si els guanys». I el Codi de Comerç, en l'article 116, estableix: «El contracte de companyia, pel qual dues o més persones s'obliguen a posar en fons comú béns, indústria o alguna d'aquestes coses, per obtenir lucre, serà mercantil». Com podem observar, l'ordenament jurídic conceptual el lucre com a causa o finalitat del contracte societari. Ara veurem si el lucre forma part de la identitat de les cooperatives, si conceptualment són associacions de persones que persegueixen el lucre.

Vegem ara la definició de cooperativa a través de l'ACI i de les successives normes aprovades a Catalunya i a l'Estat espanyol. El Congrés de Manchester de 1995 per primera vegada defineix la cooperativa com «una associació autònoma de persones que s'han unit voluntàriament per fer front a les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comunes per mitjà d'una empresa de propietat conjunta i democràticament controlada». En el concepte de cooperativa no existeix l'ànim de lucre.

L'article primer de llei sobre de cooperatives de la Segona República, de 3 de juliol de 1931, defineix la cooperativa com «la Asociación de personas naturales o jurídicas que, sujetándose en su organización y en su funcionamiento a las prescripciones del presente Decreto y tendiendo a eliminar el lucro, tenga por objeto

Portada de la Llei de bases de la cooperació i de la Llei de cooperatives de 1934.

Publicació al BOG de la Llei de cooperatives de 1934.

Publicació al DOGC de la Llei 14/1983 de cooperatives de Catalunya.

satisfacer alguna necessitat comú, procurando el mejoramiento social y económico de los asociados mediante la acción conjunta de éstos en una obra colectiva». Com veiem, expressa clarament que ha de tendir a eliminar el lucre.

L'article primer de la Llei de bases de cooperació de Catalunya de 17 de febrer de 1934 especifica que una cooperativa és «l'associació de persones, naturals o jurídiques, que es proposen millorar la situació econòmica i social dels seus components establint una comunitat voluntària en la qual el servei mutu i la col·laboració pecuniària de tots els membres permetin realitzar la funció que es proposa: treball, producció, distribució, consum, crèdit, previsió, assegurança, o qualsevol altra finalitat que tendeixi a millorar les relacions humanes, a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular i a suprimir tot lucre entre els seus associats i entre aquests i la societat respectiva». També especifica la voluntat de suprimir tot lucre.

La llei de cooperatives de Catalunya de 9 de març de 1983 aprovada quan la Generalitat va recuperar la competència sobre aquestes regulava les cooperatives de forma substancialment igual a la llei de 1934. Definia les cooperatives com «societats que, amb plena autonomia i sota els principis de lliure adhesió i de baixa voluntària, amb capital variable i estructura i gestió democràtiques, associen persones naturals o jurídiques que tenen interessos o necessitats socioeconòmiques comuns, que es proposen millorar la situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari on es mouen, desenvolupant una activitat

empresarial de base col·lectiva, en la qual el servei mutu i l'aportació pecuniària de tots els membres permetin de complir una funció que tendeixi a millorar les relacions humanes i a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular». Tot i que la llei de 1983 no explicitava que les cooperatives no podien tenir lucre, establia que la distribució dels excedents havia de ser proporcional a la participació de cada associat en les operacions socials, i l'interès de les aportacions socials, en el seu cas, havia de ser limitat, en la línia de l'ideari aprovat per l'Aliança Cooperativa Internacional.

Les lleis de cooperatives de Catalunya de 5 de juliol de 2002 i de 9 de juliol de 2015 remeten al que estableix l'Aliança cooperativa

Internacional sobre l'interès limitat per les aportacions dels socis i sòcies i la possibilitat de percepció d'una part dels excedents proporcional a l'activitat cooperativitzada.

Passem a examinar el tractament del concepte *lucre* a les cooperatives. Els principis 3 i 4 que va formular l'Aliança Cooperativa Internacional a París l'any 1937 en relació amb el lucre van establir que la distribució del superàvit als membres havia de ser proporcional a les seves transaccions, i l'interès sobre el capital havia de ser limitat. I en termes similars els principis cooperatius 3 i 4 aprovats al

congrés de Viena de 1966 establien que el capital participacional, en cas de rebre interessos, havia de ser en una taxa estrictament limitada i els excedents produïts per les operacions cooperatives, en cas que n'hi hagués, havien d'evitar que cap soci obtingués guanys a costa de la resta de socis.

Les lleis de cooperatives de Catalunya de 5 de juliol de 2002 i de 9 de juliol de 2015 remeten al que estableix l'Aliança Cooperativa Internacional sobre l'interès limitat per les aportacions dels socis i sòcies

El Congrés de Manchester de 1995, quan fa referència a la participació econòmica dels socis declara que els socis «contribueixen de forma equitativa al capital de la cooperativa. Almenys una part del capital sol ser propietat comuna de la cooperativa. Els membres normalment reben una compensació limitada, si aquesta existeix, sobre el capital subscrit com a condició d'associació. Els socis destinen els beneficis per a qualsevol de les següents finalitats: desenvolupar la seva cooperativa, possiblement mitjançant la constitució de reserves, sent una part d'elles indivisible; beneficiar els membres en proporció a les seves transaccions amb la cooperativa, i donar suport a altres activitats aprovades per l'associació».

La causa del contracte cooperatiu el constitueix l'associació de persones amb la finalitat de millorar la situació econòmica i social dels seus components i de l'entorn comunitari, portant a terme una activitat empresarial. No defineix l'obtenció del lucre, atès que les relacions internes de les persones sòcies de la cooperativa se sostreuen a les regles de mercat. Ara bé, les cooperatives poden tenir excedents, lucre objectiu i, respectant certs requisits i limitacions, poden distribuir-los entre els socis i sòcies, lucre subjectiu. És més, podem convenir que les cooperatives, per mantenir la seva activitat futura, cal que tinguin excedents.

Però per constatar si les cooperatives efectivament són societats sense esperit de lucre hem d'analitzar la retribució del capital social obligatori o voluntari i el tractaments dels excedents.

L'article 74 de la llei de cooperatives de l'any 2015 estableix: «Els estatuts socials han d'establir si les aportacions al capital social poden donar interès. En cas afirmatiu, els criteris de determinació dels tipus d'interès han d'ésser fixats, per a les aportacions obligatòries, pels estatuts socials o per l'assemblea general i, per a les aportacions voluntàries, per l'acord d'admissió. L'interès no pot excedir en cap cas de sis punts el tipus d'interès legal del diner». Com veiem el tipus d'interès màxim és força elevat, probablement pel fet que a les lleis de l'any 2002 i del 2015 els interessos de mercat eren molt superiors als actuals.

Si observem ara els resultats comptables, l'article 79 de la llei del 2015 determina que n'hi ha de dues classes: els cooperatius i els extracooperatius. Els excedents cooperatius són els que es deriven de «Les activitats integrades en l'objecte social, malgrat que procedeixin d'entitats no cooperatives si aquestes duen a terme activitats preparatòries, complementàries o subordinades a les de la mateixa cooperativa».

Són resultats extracooperatius, fonamentalment, els que es deriven de «l'activitat cooperativitzada duta a terme amb terceres persones no sòcies» i també de «les activitats econòmiques o fonts alienes, directament o indirectament, a les finalitats específiques de la cooperativa».

Dels excedents de cada exercici, com a mínim s'han de destinar amb caràcter general el 20% al fons de reserva obligatori i el

10% al fons d'educació i promoció cooperatives (lucre objectiu). La resta es pot aplicar a fons de la mateixa cooperativa amb caràcter repartible o irrepartible i/o destinar-la en concepte de retorn cooperatiu a cada soci o sòcia en proporció a les operacions, els serveis o les activitats que cadascú hagi fet amb la cooperativa (lucre subjectiu).

Els beneficis extracooperatius, una vegada deduïdes les pèrdues de qualsevol naturalesa d'exercicis anteriors i abans de la consideració de l'impost sobre societats, s'han de destinar almenys un 50% al fons de reserva obligatori (lucre objectiu). La resta té el mateix tractament que els excedents propis de l'activitat cooperativitzada i es pot aplicar a fons de la pròpia cooperativa amb caràcter repartible o irrepartible i/o destinar-la en concepte de retorn cooperatiu a cada persona sòcia en proporció a les operacions, els serveis o les activitats que cadascú hagi fet amb la cooperativa (lucre subjectiu).

Hem de destacar que els excedents cooperatius —també anomenats beneficis— no són altra cosa que el retorn cooperatiu que

prové de l'esforç dels socis i sòcies a través de la seva activitat. No és un benefici creat a les cooperatives en el seu patrimoni i després transferit a les persones sòcies

El concepte de *lucre objectiu* de la cooperativa es manté íntegrament, atès que hi ha una part dels excedents que obligatòriament s'han d'incorporar en els fons obligatoris en les lleis de cooperatives de Catalunya de l'any 2002 i 2015 i en termes anàlegs a les lleis aprovades a l'Estat espanyol. Ara bé, el tractament legal dels resultats extracooperatius ha variat de forma molt notable els darrers lustres, de manera que s'ha obert gradualment la possibilitat de distribució entre les persones sòcies. Durant la Segona República i la dictadura franquista, no era permesa la distribució dels excedents extracooperatius entre les sòcies i socis. S'havien de destinar a reserves.

Tampoc no ho permetia la llei catalana de cooperatives de 9 de març de 1983.

Però cal esmentar la llei estatal 27/1999. Va permetre que fins al 50% dels beneficis extracooperatius i extraordinaris fossin repartits entre les persones associades. Aquesta possibilitat es recull pràcticament a totes les lleis autonòmiques, incloent-hi les lleis de Catalunya. Fins i tot la llei catalana 12/2015 permet, si ho recullen els estatuts, que en cas de liquidació o transformació de la cooperativa es pugui distribuir entre les sòcies la part destinada als fons de reserva, que no pot superar el 50% en el moment de la liquidació o transformació.

Tot i el relaxament que s'ha produït en les darreres dècades pel que fa a lucre subjectiu, el nostre ordenament jurídic no considera com a ànim de lucre el guany que obté la persona sòcia per les seves operacions amb la cooperativa, que és valorable econòmicament, atès que la finalitat perseguida per l'agrupació cooperativa és la millora de les condicions de vida a través d'una activitat econòmica portada a terme en comú.

El nostre ordenament jurídic no considera com a ànim de lucre el guany que obté la persona sòcia per les seves operacions amb la cooperativa, atès que la finalitat perseguida per l'agrupació cooperativa és la millora de les condicions de vida a través d'una activitat econòmica portada a terme en comú

Som representativitat —
→ Participació
Visibilitat —
→ Enfortiment i creació
Sectors —
→ Territori
Economies feministes —

Cooperatives de Treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
 Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
 Tel: 93 318 81 62 - Fax: 93 302 18 85
cooperativestreball.coop

Si esteu interessades a portar l'exposició **Catalunya, terra cooperativa** a la vostra població o entitat demaneu informació per correu electrònic a: fundacio@rocagales.cat

Des de Quèviure donem suport a les productores més petites en els moments més difícils

Logos: MEL CASAS, LA SOBRANA, 2008, CARMENES, PASTOR, KOKO OLACION, !, DASCA VIVES, TRES CAJAS, l'aresta, NIK.

PROMOCIÓ 2021

Per a una subscripció a la revista Cooperació Catalana (30€).
 Cobequid d'un exemplar del llibre **Catalunya, Terra Cooperativa**.
 Subscripcions: <http://www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana/>

www.rocagales.cat cc@rocagales.cat 932 154 870

Catalunya, terra cooperativa

L'economia solidària serà feminista o no serà

Mar Carrera Vendrell

Periodista i sòcia de Pol·len edicions, SCCL

Es mantenen les lògiques productivistes dins les entitats de l'ESS o hi ha una altra mirada? Com són els processos de conciliació? Com es treballen els rols de poder?, i les traves administratives a les persones d'origen estranger a l'hora de formar una cooperativa? El llibre *Economia solidària i feminista Pràctiques inspiradores que fan saltar les costures* sorgeix per intentar respondre aquestes i altres qüestions.

«No volem que el feminisme es quedi en discurs, perquè ara tothom posa les cures al centre; volem que s'apliqui», defensava Blanca Valdivia (Col·lectiu Punt 6) en la recent presentació del llibre. És una de les onze autores que participen en el volum, un títol fruit del treball compartit entre la Comissió d'Economies Feminis-

tes de la XES, membres del postgrau d'Economia social i solidària – Estudis cooperatius (que impulsa La Ciutat Invisible SCCL, la XES i la UPF), la Comissió de Publicacions i Formació de la XES i l'editorial Pol·len Edicions.

Tot i que el títol pretén recollir experiències amb mirada pràctica, també inclou una primera vessant més teòrica, per posar en valor l'epistemologia feminista, escrita per Estel·la Marcos, Alba Crespo i Sarai Dorado; el text contextualitza l'economia feminista, l'economia de les cures, l'ecofeminisme i el feminisme decolonial. Un conjunt de perspectives necessàries per «engrandir l'ESS», segons Ana Muñoz, i alhora fer un «canvi de mirada» de l'ESS, en paraules d'Elba Mansilla. Muñoz i Mansilla, membres de La Ciutat Invisible i la Comissió d'Economies Feministes, han coordinat els continguts del llibre.

Martina Marcet, ramadera agroecològica (Ramaderes.cat), obre el llibre amb una defensa de la sobirania alimentària i un feminisme connectat amb les necessitats rurals reals; alhora, critica les lògiques de l'agroindústria i constata que hi ha molt camí per fer fins i tot en els projectes agroecològics, encara massa masculinitzats. El llibre continua amb un article de Mansilla i Muñoz sobre les treballadores de la llar i de les cures, tant des de l'òptica de reclamar drets –l'Estat espanyol encara no ha ratificat el conveni 189 de l'OIT i no poden accedir a l'atur– com dels projectes d'autoorganització laboral i de suport mutu en la criança.

Com fer que una entitat de l'ESS incorpori una mirada feminista? Júlia Granell,

de La Fede.cat, explica com és possible crear processos de transició organitzatius feministes, a partir de la seva experiència d'endegar-ho des d'una entitat de segon grau. «S'ha de trobar un equilibri per mirar cap endins i alhora enfora, tenir molta paciència si es vol canviar l'estructura; i donar temps i espai de qualitat», comenta l'autora. Tariana Salazar, política i membre de MigrESS, assenyala el racisme burocràtic, institucional, sexista i mercantilista present a l'Estat espanyol, i agrupa en l'article experiències organitzatives de dones migrants que impulsen alternatives econòmiques i altres lideratges. La seva mirada és una de les pedres de toc del necessari canvi de paradigma dins l'ESS.

L'article de Blanca Valdivia s'endinsa en tres propostes d'urbanisme feminista que concreta en tres eixos: desjerarquitzar, despatriarcalitzar i territorialitzar les pràctiques; i, per tancar el llibre, Mireia Bosch Mateu afronta la part més actual, el necessari viratge cap a la salut comunitària.

En el llibre, les coordinadores no s'obliden de fer notar com la COVID-19 ha condicionat el procés de creació: «Hem patit un accident de bici, hem assumit les responsabilitats de cures de petites i grans, tan intenses en el moment pandèmic, i hem estat desnonades, sense comptar-hi la precarietat multidimensional de la vida de tantes».

Economia solidària i feminista és el cinquè títol de la col·lecció Eines, un instrument per difondre l'economia social i solidària a Catalunya. Busqueu-lo a la vostra llibreria cooperativa.

Bosch, Mireia; Esteban, Mercè; Granell, Júlia; Mansilla, Elba; Marcet, Martina; Muñoz, Ana; Salazar, Tariana; Valdivia, Blanca
Economia solidària i feminista. Pràctiques inspiradores que fan saltar les costures

Barcelona: Pol·len Edicions - XES, 2020. Col. Eines

ISBN: 9788418580093

120 pàgines

16,5 x 11,5 cm

Petjada de carboni (CO₂ eq.): 336

Busca'l a la llibreria cooperativa del territori o barri:

cooperativest treball.coop

cooperativesdeconsum.coop

culturacooperativa.cat

pamapam.org

**ARA QUE EL CAMÍ
FA PUJADA RESPIRA,
REVISA,
RETROBA,
RENOVA,
REVIU,
REAFIRMA'T,
REVISTA**

**Cooperació
catalana**

appec

editors de revistes i digitals

L'APPEC representa les editorials de revistes
i mitjans digitals en llengua catalana.

Més de 200 capçaleres de 30 temàtiques diferents.

www.iquiosc.cat